
Grote schoonmaak

Afgelopen zomer kwam ik - in het kader van bijbelstudies over Jeremia - in aanraking met het verhaal van koning Josia. Jeremia profeteerde in Juda gedurende de 40 laatste jaren voor de verwoesting van Jeruzalem door koning Nebukadnezar. Wie de boodschap op zich in laat werken waarmee Jeremia zijn debuut maakte (begin maar te lezen bij hoofdstuk 1), zal begrijpen dat het er op dat moment met het godsdienstige leven van de Joden slecht voor stond; het is zelf zo erg dat God duidelijk maakt dat op deze manier de voltrekking van een erge straf onvermijdelijk is. Veertig jaar na dato is die straf er ook gekomen.

Jeremia begint met het doorgeven van Gods boodschap als de godvrezende koning Josia 13 jaar aan de macht is. We weten niet in hoeverre die twee elkaar ook gekend hebben. Als Josia een keer raad nodig heeft van de Heere, komen zijn knechten terecht bij de profetes Hulda en niet bij Jeremia (2Kon.22:14). Wat echter veel belangrijker is, is dat door middel van Josia de laatste reformatie tot stand komt vooraf aan de Babylonische ballingschap. Lees 2Kon.22-23. Wat mij direct opviel, waarschijnlijk omdat we ons eigen kerkgebouw ook aan het opknappen zijn, was dat de uiteindelijke reformatie begon met een opknapbeurt van de tempel, een forse renovatie van het oude Godshuis. Josia's oog valt in eerste instantie op de scheuren in de muren van de tempel. Hij kan het niet langer aanzien dat Gods huis er zo bij ligt. Als het volk afdwaalt van God, moeten God en Zijn dienst daar altijd onder lijden. Zelfs aan het tempelgebouw is dat zichtbaar. Zonde berokkent schade aan 'zaken' die Gods koninkrijk vertegenwoordigen. Is dat nu anders?

Als echter tijdens die werkzaamheden het wetboek gevonden wordt, beseft Jozua dat renovatie van het tempelgebouw niet afdoende is voor herstel; hij ziet dat er ontzettend veel afgoden op te ruimen zijn. Aan heel de reactie van Josia is te merken dat hij zich terdege realiseert hoe het er met de 'kredieten' van Juda bij God voor staat. Josia laat zich echter niet verlammen door de situatie; hij doet ook de situatie niet af met 'er is toch niets meer aan te redden', maar hij neemt als leider van het Joodse volk zijn verantwoordelijkheid. Hij zal het volk voorgaan in de grootste schoonmaakbeurt die het Joodse land ooit heeft ondergaan. Wie de moeite neemt om na te zoeken wat de afkomst is van alle afgoden die vervolgens het veld moeten ruimen, zal ontdekken dat Josia zelfs te maken krijgt met restanten uit de tijd van Salomo. Afgoden en zonde hebben de power om te overleven, puur en alleen al omdat zonde nooit uit zichzelf minder wordt. Zonde is als een gezwel wat groeit en alleen door en met de hulp van een Sterke Hand aangepakt kan worden. Het is aangrijpend dat Josia het werk op moet knappen wat zijn adellijke voorvaders niet wilden of aandurfd.

2Kon.23:25 zegt dat er voor Josia geen koning is geweest 'die zich zo bekeerde met zijn hele hart, ziel en kracht, naar de hele wet van Mozes en ook na hem stond zijns gelijke niet op'. Voor het Joodse volk heeft deze schoonmaakactie uiteindelijk niet tot innerlijke vernieuwing geleid. Onder leiding van Josia's zoon Joahaz vallen ze weer terug in de zonden die Josia juist heeft opgeruimd. Hieraan kun je zien hoe belangrijk een leider is; een leider kan ontzettend veel bereiken en betekenen, zowel ten goede als ten kwade. Maar evenzo wordt duidelijk dat een innerlijke omkeer niet overdraagbaar is; Josia veranderde, maar het volk bleef wie het was. Vernieuwing begint in harten, heel persoonlijk.

Alles voor niets dus? Zeker niet. De eerste winst was dat het onheil niet over Juda zou komen ten tijde van koning Josia. En de Heere heeft Zich aan Zijn Woord gehouden. Dit was een zegen voor Josia zelf, maar ook voor het volk, wat nog een poos van vrede mocht genieten en nog meer kans kreeg om zich te bekeren. Het grootste cadeau wat Josia - naar mijn gevoel - echter kreeg, was een 'vrolijk paasfeest'. Het is misschien wat populair uitgedrukt, maar ik durf het aan om het zo op te schrijven.

Als Josia namelijk klaar is met zijn opruimactie, kondigt hij in Jeruzalem af dat het Pascha gehouden moet worden.

2Kon.23:21-23: *'En de koning gebod het ganse volk, zeggende: Houdt den HEERE, uw God, Pascha, gelijk in dit boek des verbonds geschreven is. Want gelijk dit Pascha was er geen gehouden, van de dagen der richteren af, die Israël gericht hadden, noch in al de dagen der koningen van Israël, noch der koningen van Juda. Maar in het achttiende jaar van den koning Josia, werd dit Pascha den HEERE te Jeruzalem gehouden.'*

In 2Kron.35 wordt een heel hoofdstuk gewijd aan de beschrijving van dit Pascha.

Er zijn in bijbelse tijden - en het gebeurt ook nu nog - vele Pascha's gevierd, maar zoals deze keer was er niet één voorgekomen in de dagen van de richters en de koningen. Hoewel tussen het boek Jozua (ook een godsdienstige bloeiperiode) en 2Kon.22 het woord 'Pascha' niet één keer in de Bijbel genoemd wordt, kunnen we toch afleiden dat het Pascha ook voor koning Josia van tijd tot tijd gehouden is. Koning Salomo vierde het (2Kron.8:13); Hizkia, de overgrootvader van Josia, vierde het (2Kron.30). In 2Kron.30:18 wordt echter duidelijk dat het Pascha niet meer volgens de voorschriften werd gevierd. In 2Kron.35:18 wordt het verschil beschreven tussen het Pascha wat Josia houdt en dat van de koningen en richters voor hem: *'Daar was ook geen Pascha als dat in Israël gehouden, van de dagen van Samuël, den profeet, af; en geen koningen van Israël hadden zulk een Pascha gehouden, gelijk dat Josia hield met de priesters en de Levieten, en gans Juda en Israël, dat er gevonden werd, en de inwoners van Jeruzalem.'*

Het unieke van dit Pascha is volgens deze tekst dat het gevierd werd zoals het gevierd moest worden, met alle betrokkenen erbij.

Het Pascha wat Josia vierde met het volk was ook nog in een ander opzicht anders. Om dit uit te leggen, leg ik een koppeling met twee andere bijbelgedeelten die over het Pascha gaan.

1. Het Pascha is ingesteld bij de exodus van het volk Israël uit Egypte. Lees Ex.12 en 13:6-10. Een gaaf lam werd geslacht; het bloed werd gestreken aan de deurposten; het zuurdeeg (gist) werd uit de huizen verwijderd en ongezuurde broden (brood zonder gist, dus minder gerezen) werden gebakken en gegeten. Wie goed leest zal ontdekken dat het Pascha en het Feest van de ongezuurde broden bij elkaar horen. En dat is altijd zo gebleven. Op 14 Nisan werd het paaslam geslacht en begon het Pascha, als eerste dag van het Feest van de ongezuurde broden, wat duurde tot 21 Nisan. Ook in de tijd waarin de Heere Jezus op aarde wandelde, komen we dit feest tegen; onder de naam 'Feest van de ongehevelde broden' (Mt.26:26:17; Luk.22:7; Ezech.45:21). Nisan was de eerste maand en valt gelijk met eind maart - half april. Wat een prachtig begin van het Joods nieuwjaar:
2. Om de betekenis van het Pascha bij Josia te kunnen vatten, pakken we er ook nog een passage bij uit de brief van Paulus aan de gemeente van Korinthe (1Kor.5:6-8). Paulus uit in deze brief zijn zorg over de wantoestanden in deze gemeente. In hoofdstuk 5 beschrijft hij een situatie waarin een man omgang heeft met de vrouw van zijn vader; een ongehoorde vorm van hoererij volgens Paulus. Dat dergelijke zonden voorkomen, hoeft ons als aardbewoners anno 2006 niet meer te verbazen, maar wat wel heel verbazingwekkend is, is dat de christelijke gemeente van Korinthe helemaal niet adequaat optreedt tegen deze wantoestanden. Met beroemt zich op een hoge mate van wijsheid - waar Paulus overigens de vloer mee aanveegt in hoofdstuk 1 t/m 4 - maar ziet over het hoofd dat er een groot 'kankergezwel' opgeruimd moet worden. Niet makkelijk natuurlijk, want het zijn zonden die begaan worden door mensen uit het midden van de gemeenschap, maar dat is voor Paulus geen reden om het dan maar onder de dekmantel te houden. Wat dan wel? Vers 13; *'Doet gij deze boze uit uw midden weg.'* Paulus heeft zich met dit soort uitspraken bepaald niet geliefd gemaakt, maar het is wel kerngezonde taal, voluit gegrond in de Bijbel zelf. Paulus grijpt terug op Exodus 12 als hij zegt: *'Uw roem is niet goed. Weet gij niet, dat een weinig*

zuurdesem het gehele deeg zuur maakt? Zuivert dan den ouden zuurdesem uit, opdat gij een nieuw deeg zijn moogt, gelijk gij ongezuurd zijt. Want ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus. Zo dan laat ons feest houden, niet in den ouden zuurdesem, noch in den zuurdesem der kwaadheid en der boosheid, maar in de ongezuurde broden der oprechtheid en der waarheid' (1Kor.5:6-8). Eén korrel gist is van invloed op het hele deeg. Dat wist iedere Joodse vrouw en dat weet nog iedere vrouw die wel eens zelf brood bakt. Dat was ook de reden dat de huizen van Joodse gezinnen zo grondig gereinigd moesten worden vooraf aan het Pascha, voordat de ongezuurde broden gebakken konden worden. Als christen terug gaan in de zonde, is terug gaan naar een situatie die voorbij is. *'Zuiver het oude zuurdeeg uit, opdat je een nieuw deeg zult zijn, zoals je ongezuurd bent.'* Waarom is die oude situatie voor een christen voorbij? Omdat ons Paaslam, de Heere Jezus Christus, geslacht is. Het terug gaan in de zonde is een onnatuurlijke beweging - niet meer passend bij het nieuwe leven waarin je leeft - je verloochent er ten diepste het offer mee wat Jezus Christus heeft gebracht om jou uit de macht van de zonde te redden. Eén korrel zuurdeeg beïnvloedt het hele deeg; één zonde is van invloed op de hele gemeente (lees: gemeenschap). Daarom ook de opdracht om het persoonlijke 'breken met de zonde' (Rom.6:12-14) door te trekken naar het gemeentelijke vlak: *'Doet de boze uit uw midden weg!'* Is dat pastoraal (herderlijk) verantwoord? Jazeker! Passend bij het kader van de eerste brief aan Korinthe wil ik er dit van zeggen: door het toelaten en laten bestaan van individuele zonden, wordt de gemeente van God te gronde gericht. Paulus benadrukt in hoofdstuk 3 dat de gemeente een 'tempel van de Heilige Geest' is. In deze brief onderstreept hij keer op keer dat het belang van de gemeente als 'woonplaats van de Geest' richtinggevend moet zijn voor het functioneren van de gemeenteleden onderling.

'Laat ons feest houden...' (1Kor.5:8) Welk feest? Mag je nog feesten als je christen bent? Jazeker: het feest van het nieuwe leven. Het feest van de eenheid van je leven en dat wat je belijdt te zijn. Het feest van een leven dicht bij de Heere Jezus, het Lam, ver van de zonde af. Hiermee ben ik ook terug bij koning Josia, die een geweldig Pascha viert met het volk. Waarom? Alleen omdat het volgens de regels gevierd wordt? Nee, maar ook omdat de zonden opgeruimd zijn! Ook al zien Mozes, Josia en Paulus elkaar straks in de hemel voor het eerst, ik geloof dat deze drie verhalen (Ex.12, 2Kon.23, 1Kor.5) elkaar raken en alle drie het zelfde geluid laten horen wat betreft een grote bijbelse waarheid: het leven in zonde kan niet samengaan met een leven dichtbij de Heere. David zegt het in psalm 32: *'Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is. Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd, in mijn brullen den ganse dag. Want Uw hand was dag en nacht zwaar op mij; mijn sap werd veranderd in zomerdroogten. Sela. Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor den HEERE; en Gij vergaapt de ongerechtigheid mijner zonde. Sela.'*

De oprechte blijdschap over de verlossing door het bloed van Jezus Christus is er als daar ook de wil en de daad is om te breken met de zonde. Leiden we (bewust) een halfslachtig leven, dan kunnen we nog zo bouwen op de feiten - Ik ben verlost! - maar de echte vreugde ontbreekt ons. Het aanhouden van zonde ontnemt je de vreugde van de zekerheid, het berooft je van de rust en vrede die de Heere je gegeven heeft en steeds opnieuw wil geven. Een zonde lijkt zo leuk en aantrekkelijk als je ervoor staat, maar de nasmaak is zo bitter. Het plezier wat je er aan beleeft is zo pover in vergelijking tot de 'kater' die je er aan overhoudt. Als je dan de balans in alle eerlijkheid wil opmaken, kom je al snel tot de conclusie dat de schade die je er mee aanricht (bij jezelf, bij God, bij Zijn gemeente) veel groter is dan dat kleine stukje plezier wat de zondedaad je gaf.

Veel kerkelijke gemeenten worstelen met de vraag hoe ze meer kunnen betekenen voor buitenkerkelijken. Veel gemeenten zijn ook bezig om het 'lek' te zoeken waardoor jongeren uit de kerk verdwijnen. Soms stopt men veel energie in het moderniseren van een kerkgebouw; alles moet aantrekkelijker, geen banken meer maar stoelen, geen orgel meer maar een combo, liturgische vernieuwing, nieuwe liederen, nieuwe bijbelvertalingen, preken die nog laagdrempeliger zijn... Je hoort mij niet zeggen dat dit alles waardeloos en overbodig is. Wel heeft het verhaal van Josia's reformatie me er opnieuw van overtuigd dat renovatie nooit de oplossing biedt als er een reformatie nodig is. Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden. Jezus Christus is zo'n arts die diep snijdt, maar met een heilzaam resultaat. Durf de situatie onder ogen te zien, leg het voor aan de Heere God en laat je leren.

Verlang je naar een leven van blijdschap (Fil.4:4), wil je het leven ervaren zoals je het ziet functioneren bij mannen als Paulus of andere christenen waar Christus vanaf straalt? Breek dan met de zonde. Neem het besluit om ermee te breken. Spreek het uit tegen de Heere. Deel je besluit en je worsteling met anderen die de Heere kennen. Breng het (samen) bij het Kruis. En je zult ervaren wat ook Josia ervaarde: vreugde en het verlangen om dat met anderen te delen.

Jezus Christus luidde eens een Joods nieuw jaar in met de proclamatie van Zijn overwinning; 'Het is volbracht!'. Wie de Zoon heeft, treedt ook binnen in dat nieuwe leven. En dat leven is nog steeds beschikbaar, voor een ieder die gelooft (1Joh.5:11).

Ik had het al lang op mijn hart om dit op te schrijven. Niet in het minst voor mezelf, maar ook voor anderen, omdat ik het om me heen zo vaak zie dat 'de vrede en de blijdschap ontbreken'. Exegetisch gezien rammelt het hier en daar vast wel en misschien zijn ook mijn formuleringen soms te kort door de bocht. Je mag me erop wijzen.

Het is mijn gebed dat wij samen 'feest zullen houden'. Als dat feest er is, stroomt het getuigenis van binnen naar buiten. Dit feest is het begin van een opwekking.

September 2006